

Unai Aberasturi | Datuak Babesteko Euskal Agintaritzaren presidentea

"Gure datuen monetizazioa edo merkantilizazioa arazo bihurtzen da horrek zer arrisku dakartzan jabetzen ez garenean"

Unai Aberasturi, EHUko Administrazio Zuzenbideko irakaslea. Zuzenbidean doktorea da, Datuen Babesean espezializatuta dago eta arlo horretako hainbat argitalpenen idatzi ditu. Datuak Babesteko Euskal Agintaritzaren presidente da 2023az geroztik.

Datuak Babesteko Euskal Agintaritza duela 20 urte sortu zen, Datuak Babesteko Euskal Bulegoa izenarekin. Zergatik aldatu da izena?

Datuak Babesteko Euskal Bulegoa 2004. urteko lege baten bidez sortu zen, datu-babesaren arloan une hartan zeuden eskakizunei eta, batez ere, bai EBn, bai Estatuan garai hartan erreferentziakoak ziren arauak ezartzen zutenari jarraikiz. 20 urte hauetan, datuak babesteko eskubidea gizartean zein garrantzitsua den nabarmendu du, eta administrazioetan datuak babesteko arauak aplikatzeko moduari buruzko irizpide zehatzak eta egiazkoak ezarri ditu.

Urteak joan, urteak etorri, erreferentziako arau horiek aldatu

egin dira eta, beraz, araudi autonomikoa egokitu egin behar izan da orain indarrean dauden Europako eta Estatuko arauak diotenaren arabera. Datuak Babesteko Euskal Agintaritza arautzen duen Lege berriaren bitartez gure antolamendua eta gure funtzionamendua egokitu ditugu, datuak babesteko arau berrietan xedatutakoari jarraikiz.

Zein da Datuak Babesteko Euskal Agintaritzaren zeregina?

Datuak Babesteko Euskal Agintaritza erakunde publiko independentea da, hau da, ez da beste ezein erakunderen mendeko, eta herritarren datu pertsonalak babestea du zeregin, euskal sektore publikoa osatzen duten erakundeek, batik bat, tratatzen dituztenean. Pentsa

dezagun administrazioek nola tratatzen dituzten gure datuak beren eginkizunak betetzeko: Osakidetza, poliziak, ikastetxeak, Ogasuna... erakunde horiek guztiek gure datuak erabiltzen dituzte zerbitzuak eman edo jarduerak egin ahal izateko. Herritar batek uste badu erakunde horietakoren batek datuak babesteko eskubidea urratu diola, adibidez, aurreikusitakoa ez den beste helburu baterako erabili dituelako, edo pertsona horrek datu horiek jakin nahi izan dituelako eta eskaerari ez diotelako erantzun, horrelako kasuetan, Datuak Babesteko Euskal Agintaritzara jo ahal izango du bere eskubideak defendatzeko.

"Pribatutasuna etengabe arriskuan dagoen une honetan, funtsezkoa da herritarrak eta adin txikikoen sektorea, besteak beste, konturatzea zein garrantzitsua den norberaren datuak babestea"

Erakundearen funtsezko egin-kizunetako bat herritarren datu pertsonalak babestea da, administrazio publikoaren barruan. Zer tresna dituzue babes hori bermatzeko?

DBEak hainbat eginkizun betetzen ditu, eta hainbat ahalmen ditu horretarako. Ezagunenak eta garrantzitsuenak dira datuetan sartzeko, datuak ezabatzeko, zuzentzeko, mugatzeko, eramateko eta datuei aurka egiteko eskubideak arautu, zehatu, ikuskatu, aholkatu edo babesteko ahalmenak.

Erakunde publikoa izaki, baliabide propioak ditu (langileak eta baliabide tekniko, ekonomiko eta materialak) eginkizunak kaudimenez bete ahal izateko. Egia da aplikatzen zaigun lege berriarekin leku gehiagotara iritsi beharko dugula, gure kontrol-eremua zabaltzen ari den heinean eta fiskalizatu beharreko subjektuak gehiago diren heinean. Ildo horretan, behar berrietara egokitzeko erabaki egokiak hartu beharko ditugu.

Zer beste eginkizun betetzen dituzue administrazio publikorako?

Aholkularitzako eta prestakuntzako lanak nabarmenduko nituzke. Datu-babesaren alderdi gatazkatsuenetako bat da oso gai aldakorra dela eta bilakaera oso azkar gertatzen dela; beraz, ezagutza eguneratzea

garrantzitsua izaten da. DBEAtik zalantza zehatzak argitzen ditugu eta langileei prestakuntza eskaintzen diegu, euskal sektore publikoan erabiltzen diren informazio-sistemek datu-babesari buruzko araudia bete eta pertsonen eskubideak errespetatu ditzaten ahalbidetzen baitu.

Bestalde, Euskaditik kanpoko beste kontrol-agintaritzak batzuekin egiten den lana ere nabarmenduko nuke, arauak interpretatzeko moduak edo antzeko arazoak ulertzeko moduak bateratze aldera. Esaterako, Datuak Babesteko Iberoamerikako Sarearekin ere bildu gara, neuro-eskubideen edo osasun digitalaren gaiak aztertzeke, gai globalak diren aldetik.

Euskal erakunde publikoetatik kanpo ere egiten al duzue beste lanik?

DBEan egiten dugun lanik garrantzitsuenetako bat sentsibilizazioa eta kontzientziazioa da, bai sektore publikoan, bai herritarrekin. Pribatutasuna etengabe arriskuan dagoen une honetan, funtsezkoa da herritarrak eta, bereziki, sektore jakin batzuk –hala nola adin txikikoak– konturatzea zein garrantzitsua den norberaren datuak babestea eta datu horiekin zer gertatzen den kontrolatzea. Pribatutasuna eta intimitatea gure nortasuna askatasunean garatzeko funtsezkotzat jotzeari balioa ematea da kontua.

Horrelako zereginen garrantzia agerian geratu da berriki, Worldcoin kasuan; izan ere, enpresa batek stand edo postuak jartzen zituen merkataritza-zentroetan pertsonen irisa eskaneatzeko, eta trukean diru-kopuru bat jasotzen zuten kriptodirutan. Gure datuen monetizazioa edo merkantilizazioa arazo bihurtzen da datuen tratamendu horrek zer arrisku dakartzan jabetzen ez garenean. Arrisku horiek saihesteko, funtsezkoa da jendea pribatutasunaren garrantziaz jabetzea eta bakoitzari buruz biltzen diren datuekin zer gertatzen den beti kontrolatzea.

"Pertsonak beren datu pertsonalekin zer egiten den kontrolatu behar dute beti"

Zein da DBEAren eta Datuak Babesteko Espainiako Bulegoaren (DBEB) arteko aldea?

Estatu batean kontrol-agintaritza bat baino gehiago egotea ahalbidetzen du araudiak. DBEBaz gain, hiru agintaritza autonomiko daude (Katalunian, Andaluzian eta Euskadin). DBEAren eta DBEBaren arteko alde nagusia kontrol-eremua da. Gure kasuan, euskal sektore publikora, batik bat, mugatzen da; Estatuaren kasuan, berriz, eremu publikoa (kontrol-agintaritza autonomikorik ez dagoen lekuetan) eta sektore pribatua kontrolatzen dira.

Nolanahi ere, DBEAren existentzia justifikatuta dago, honako arrazoi hauengatik: euskal sektore publikoak dituen berezitasunengatik; zerbitzua emateko hurbiltasunagatik eta Euskadiko hizkuntza ofizialetan emateko beharragatik; eta, kasu askotan, euskal erakundeen berezko eskumenak baliatzean oinarritzko eskubidearekiko errespetua fiskaizatu nahi delako.

Adibide zehatz bat: nire izena Interneteko bilatzaileetatik desagertzea nahi badut, zer egin behar dut?

Desagertzea baino gehiago, Interneteko bilatzaileen bitartez gure izena informazio jakin batekin ez lotzea da kontua. Askotan, norbaitek nahi izaten du bere izena ez lotzea argazki batekin, iruzkin batekin edo informazio batekin, kalte egiten diolako. Horretarako, ahaztua izateko eskubidea aitortzen da arauetan, hau da, informazio baten eta izen baten arteko lotura eteteko eskatzea bilatzaileei. Hala ere, kontuan izan behar dugu eskaera egiteak ez duela esan nahi arrazoia emango digutenik. Ahaztua izateko eskubidea baliatu ostean, pertsona horri arrazoia eman behar zaion ala ez baloratu behar da, edo informazioa dagoen horretan uztea justifikatzen duen arrazoiren bat ba ote dagoen; adibidez, interes publikoko eta gaurkotasuneko informazioa izatea.

Erronka nagusiak

Erronkak bi zirkunstantziaren ondorio izango lirateke:

- Lehenik eta behin, Datuak Babesteko Euskal Agintaritzaren Lege berria onartzearen ondorio. Arau horrek gure jardun-eremua zabaltzen duen heinean, gure antolaketa eta gure funtzionamendua eskakizun berrietara egokitu beharko ditugu eta, hasteko, Estatutu berria onartu beharko dugu;
- Bigarrenik, teknologia berrien aurrerapenaren ondorio, askotan disruptiboak izaten baitira, eta aurre egin beharreko erronkak planteatzen baitizkigute. Batez ere, AA eta neurozientzia dira kezka-iturri nagusiak, horien erabilera eta, batik bat, AAren erabilera sektore publikoaren eremuan ohikoago bihurtzen hasi den aldetik. Teknologia horien erabilerak arazoak dakartza, eta arauak ez diete arazo horiei erantzuten oraindik.

Nola komunikatu DBEArekin?

 www.avpd.euskadi.eus

 avpd@avpd.eus

 945 016 230

 Beato Tomás de Zumárraga 71, 3. solairua (Vitoria – Gasteiz)
(Hitzordua eskatu behar da telefonoz)

Datuak Babesteko
Euskal Agintaritza
Autoridad Vasca de
Protección de Datos